

Se suuri hauki

”Lämpimänä ja tyynenä toukokuisena aamupäivänä yli sata vuotta sitten talusteli Lohi-Pääntalon pihalla kaksi miestä, vanha Ella ja Juho-vainaa. Molemmilla oli jalassaan kippurakärkiset nahkasaappaat ja vaatetuksena hänkselien kannattamina puolivillaiset housut ja lanellipaita – ja tietysti hattu päässä. Miehet valmistautuivat lähtemään päivän askareisiin.

Ella valjasti hevosen aatran (auran) eteen lähteäkseen auraamaan (kyntämään) rantapeltoa. Juho tallusteli rantaan venehuoneelle mennäkseen tavanomaiseen puuhaansa toppaamaan (korjaamaan) verkkoja, olihan juuri kutuhaukien pyyntiaika. Tehtyään työtä melkoisen tovin, alkoi Juhon mieli tehdä kahvia. Riikka-emäntä tulikin juuri sopivasti tuomaan pannulla kahvia. Kuivumassa olleesta (leipä)juustosta taitettiin palaset kahvin sekaan.

Kahvit juotuaan Juho köllähti lattialle syrjäsarvenalleen (kyljelleen) ottaakseen nokoset. Yhtäkkiä hän havahtui siihen, että katolta alkoi kuulua ikään kuin sateen ropinaa. Juho laskeutui alas ihmettelemään kuulemaansa, sillä olihan taivas kirkas ja pilvetön. Viimein hän honasi, että sehän oli se iso hauki, joka oli edellisenä kesänäkin roiskinut vettä taivaalle.

Juho otti isoimman atraimen ja lähti kävelemään Keskitalon rantaan päin. Vihdoin hän huomasi ikään kuin tukin kelluvan heinikossa ja lähestyi sitä ottaakseen selvää, mikä se on. Juho pisti sitä atraimella – ja sehän oli se iso hauki! Sillä oli pää maalle päin. Juuri ja juuri Juho kerkesi hypätä sen päälle, kun se porhalsi ja meni aivan kuivalle maalle.

Juho huusi minulle, että tuo hevonen tänne rantaan niin väätetään (vedetään) hauki talon lähelle. Aatranterät laitettiin hauen kitusiin, ja hevonen jaksoi juuri ja juuri vetää jättimäisen kalan rantatörmän alta taloon. Jälkeen jäi kuohuva verivana.

Saatuamme hauen navetan päähän, niin se vyörytettiin selälleen. Suolet otettiin pois, ja niitä kertyi keikkalavallinen (kärnyllinen). Sitten haukea alettiin miehissä nylkeä ja lopulta nahka levitettiin kuivumaan. Siitä tuli hyviä kuorman peitteitä. Kala pälkittiin kirveellä ikään kuin laahkuiksi (kimpaleiksi), jotka suolattiin ja kuivattiin seinällä ja sitten siirrettiin jyvääitään odottamaan talvea. Silloin niitä vietiin Rovaniemelle ja Muurmanskiin myytäväksi markkinoille monta reslareelistä. Ja syötiinhan niitä itsekin. – Niin, se pää vietiin Aitamurtoon pyydykseksi. Saatiin siitä joskus kettukin. Selkäluut käytettiin istuimina navetassa.”

Tämä on totista totta, sillä tarinan on kertonut Lohi-Pääntalon vanha Ella-vainaa.

